

De 4 Azen hervindt oude grandeur

Foto's Rob Stork

Na jarenlange leegstand en verpaupering krijgt het monumentale pand van De 4 Azen (zoals het pand in de volksmond wordt genoemd) aan de Willemstraat aan de binnen- en buitenkant zijn oorspronkelijke schoonheid terug. Fotograaf Rob Stork nam met zijn camera halverwege de 'weg terug' een kijkje.

De historie

Het pand aan de Willemstraat werd ruim 130 jaar geleden gebouwd in opdracht van de Eindhovense luciferfabrikant Keunen die er in 1888 met zijn gezin in trok. Later woonde er de Joodse familie Grünberg-Wiener. Het lot van dat echtpaar wordt duidelijk door de tekst op de

twee kleine, koperen struikelstenen in het trottoir bij de voordeur: Aladar Grünberg (1894-1943) en Jolan Wiener-Grünberg (1891-1943), in 1943 gedeporteerd door de Duitse bezetter naar vernietigingskamp Sobibor in Polen en datzelfde jaar gestorven.

In de decennia na de oorlog bood het herenhuis onder meer onderdak aan het Spaans Centrum. Als ontmoetingsruimte voor de eerste generatie buitenlandse 'gastarbeiders' die in de jaren zestig vanuit Spanje naar Eindhoven kwamen. Tussen 1994 en 2009 was in het pand restaurant De 4 Azen gevestigd. Na het faillissement van de zaak in 2009 stond het pand op een korte periode van anti-kraakbewoning leeg. In 2019 werd het gemeentelijk monument gekocht door de Eindhovense familie Wijnen. *Vervolg op pagina 3*

Oproep archivaris Bergen Bulletin

De 'archivaris' van het Bergen Bulletin, Rob van der Linden is naarstig op zoek naar het enige in zijn archief ontbrekende exemplaar van het bijna vijftig jaar bestaande wijkblad. 'Ik heb alle uitgebrachte nummers op het allereerste na', laat Rob weten. 'Het gaat dus om nr. 1 van de 1e jaargang. Het wijkblad heette in die tijd, in 1975, overigens nog Buurtkrant. Als er nog iemand in De Bergen of die er heeft gewoond, dat allereerste nummer in zijn bezit heeft, zou ik dat dolgraag willen kopiëren zodat ik ons archief helemaal compleet kan maken.'

Rob heeft de afgelopen jaren het papieren archief van het wijkblad gedigitaliseerd. Daardoor kan iedereen via www.stichtingdebergen.nl/archief alle door stichting De Bergen uitgegeven nummers inzien. 'Bladerend door ons archief krijg je een prachtig beeld van talrijke ontwikkelingen en gebeurtenissen die De Bergen hebben gemaakt tot de wijk die het nu is', aldus Rob. 'Een avondje 'bladeren' door het archief is absoluut de moeite waard.' Reacties op deze oproep mailen naar: r.vanderlinden6@chello.nl.

ROOMSE TEKENINGEN VAN EEN EEUW GELEDEN

Bergenbewoner en kunstenaar Frans van den Hurk kreeg een halve eeuw geleden een envelop met daarin tientallen tekeningen. Het bleken illustraties te zijn die de Nederlandse tekenaar Bernard 'Beb' Reith (1894-1974) had gemaakt voor het kinderboek *Wilde Roos* uit 1921. 'Ik kreeg de tekeningen van een collega die net als ik voor de klas stond op de Paulusschool aan de Frankrijkstraat', vertelt Frans. 'Hoe die er aan was gekomen en waarom hij ze juist aan mij gaf, is me eigenlijk nooit echt duidelijk geworden.'

Thuisgekomen ontdekte Van den Hurk dat de envelop tientallen originele tekeningen bevatte die de Nederlandse grafisch ontwerper, illustrator, (strip-)tekenaar, leraar en kunstverzamelaar Bernard Reith had gemaakt voor het in 1921 uitgegeven kinderboek *Wilde Roos*. Een zeer Rooms 'gekleurd' leesboek van uitgeverij en drukkerij R.K. Jongensweeshuis uit Tilburg. 'Het zijn stuk voor stuk prachtige plaatjes, strak getekend zon-

der onnodige opsmuk maar wel met, net als in het verhaal, veel Roomse details. Het verhaal én de illustraties voeren me weer terug naar mijn eigen (Roomse) kinderjaren. Ze zijn bij wijze van spreken mijn jeugd. Het is een genot om het boek te lezen en de illustraties te bekijken. Pure nostalgie.' En dát gevoel was voor Frans van den Hurk aanzet om meer te weten te komen over 'Beb' Reith en zijn werk. 'Zo ontdekte ik dat Reith in zijn leven duizenden tekeningen en illustraties heeft gemaakt. Voor (kinder-)boeken en weekbladen zoals onder meer de *Katholieke Illustratie*. Tussen 1920 en 1957 tekenende hij alleen al ruim 1800 illustraties voor uitgeverij en drukkerij R.K. Jongensweeshuis uit Tilburg. En van 1950 tot 1970 verzorgde hij op de achterpagina van de *Katholieke Illustratie* een kunsthistorische en kunstkritische rubriek. En ga zo maar door. Voor mij is hij één van de grote illustratoren van Nederland.'

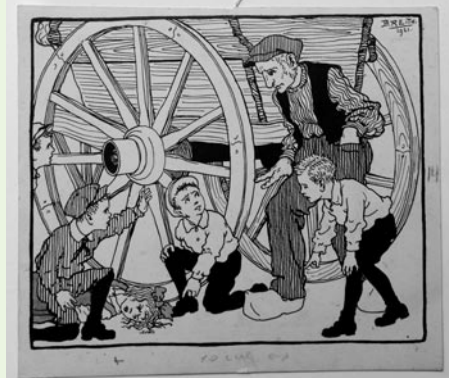
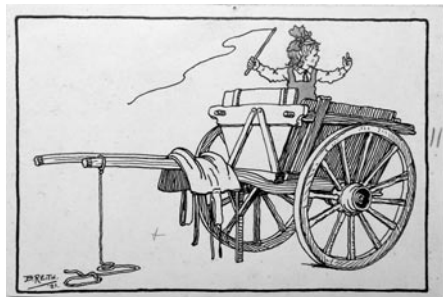
Wat wil hij doen met deze bescheiden maar

ook bijzondere verzameling illustraties van Bernard 'Beb' Reith? 'Niets speciaals. In ieder geval behouden voor het nageslacht. Voor mij is dit cultureel erfgoed dat niet verloren mag gaan.'

De aanleiding om in het *Bergen Bulletin* de illustraties van B. Reith onder de aandacht te brengen is simpel. 'Het is precies honderd jaar geleden dat Reith de ongeveer vijftig tekeningen heeft gemaakt die ik een halve eeuw geleden toevallig in mijn bezit kreeg. Dat is voor mij aanleiding genoeg', aldus Van den Hurk die zelf ook een kunstzinnig verleden heeft. 'Als onderwijzer heb ik een opleiding gevolgd aan de Academie voor Teken- en Handvaardigheidsleraren in Tilburg. Vervolgens heb ik vele jaren les gegeven in die vakken.' Daarnaast maakte hij kunstwerken van klei, hout, papier en metaal. En maakte hij 25 jaar lang muziek met de groep *Au Joli Bois*. In De Bergen heeft hij een veertigtal voorgevels, het merendeel in zijn eigen Oranjestraat, met sprekende kunstwerkjes verfraaid.

Terug naar de tekeningen van B. Reith. Heeft hij een idee van de waarde daarvan? 'Geen idee en dat interesseert me ook niet. Voor mij hebben de illustraties en de paar boeken die ik heb waar ze in staan vooral emotionele waarde.'

Had B. Reith bij zijn leven eigenlijk zelf een band met Eindhoven? Niet echt behalve dan dat hij tussen 1915 en 1917 les heeft gegeven op een middelbare school in onze stad. Op Wikipedia is uitgebreide informatie te vinden over Bernard 'Beb' Reith.

Foto's Rob Stork

C O L O F O N

- Redactie: Lucas Nuchelmans, nuchel_01@hotmail.com
- Fotografen: Rob Stork, Henk Jan Drenthen
- Vormgeving: Henk Jan Drenthen
- Drukkerij: PrintPlan
- Oplage: 1300 stuks
- Distributie: Ignace Op de Macks, Kleine Berg 46, (040) 2442550, iodmacks@iae.nl
- Deadline komend nummer: vr. 27 aug.
- Verschijningsdatum: vr. 3 sept.
- Voor verdere informatie kijk op www.stichtingdebergen.nl

Vervolg van pagina 1.

In oude luister hersteld

In het pand komen acht appartementen in de vrije huursector. De appartementen hebben verschillende afmetingen tot maximaal 120 vierkante meter. Momenteel is aannemersbedrijf RBW bezig met de verbouwing waarbij extra zorg wordt besteed aan het herstellen van zoveel mogelijke oorspronkelijke details en ornamenten.

Op de foto het vakkundig gerestaureerde plafond in één van de toekomstige appartementen. Ook de statige trap, de indrukwekkende voordeur en de bewerkte deurstijlen worden in hun oude luister hersteld.

Het ontwerp voor de verbouwing is van architect Peter Scipio van Ruimte '68. De Van Abbestichting die de plannen nauwlettend volgde liet weten tevreden te zijn met de plannen en blij te zijn dat het pand behouden blijft voor Eindhoven.

Geen spoor van slijtage

Na het schoonmaken van de zware dakspanten (zie foto) blijkt dat de tijd er geen vat op heeft gehad. Uitvoerder Leon van aannemersbedrijf RBW: 'Aan de spanten hebben we niets anders hoeven doen dan ze schoon te maken. Nu zien ze er weer uit of ze net zijn geplaatst. Alleen van het onderste gedeelte van de spanten hebben we soms wel vijf lagen verf verwijderd.' Het pannendak daarentegen is geheel vernieuwd. 'Er ontbraken nogal wat dakpannen waardoor er lekages waren ontstaan en ook de dakgoten zijn vervangen.'

Het houten skelet van de aanbouw aan de zij- en achterkant was daarentegen grotendeels verrot en op sommige plekken hele-

maal verdwenen. De aanbouw wordt ingrijpend vernieuwd. 'Ook dat pakken we aan', aldus Leon die net als zijn collega's de renovatie en verbouwing van het pand een leuke afwisseling vindt. 'Deze klus is een mooie uitdaging waarbij ze hun vakmanschap kunnen laten zien.'

Foto's Rob Stork

DEDAIN 66

Elitair Nederland lijkt door de Kaag-behaag affaire vrijwel geheel in handen van D66 te zijn. Met het nodige dedain worden we daar op allerlei manieren door D66-ers bestuurd en gestuurd.

Bij de NPO wemelt het ervan.

De VPRO-directeur is oud campagne-leider van D66, de voorzitter van NPO, Shula Rijxman, is van D66. En de nu in opspraak geraakte Kaag-behaag documentaire voor een deel is betaald met het Nederlandse filmfonds van Thom de Graaf D66 en met extra subsidie van minister van Engelshoven van D66. Deze Kaag-behaag documentaire is dus een door ons betaalde journalistieke wanprestatie van de VPRO geworden.

Kaag draaide aanvankelijk als een paling in een emmer snot om anderen de schuld te geven, maar moest uiteindelijk bakzeil halen.

Het ergste daarvan is dat ze haar collega-minister Slob willens en wetens heeft laten liggen tegen de kamer. Een politieke doodzonde waarmee ze haar "nieuw leiderschap" vakkundig de nek heeft omgedraaid. De VPRO kondigde aan zelf onderzoek te doen naar haar documentaire. Een "wij van wc-eend adviseren wc-eend"-onderzoek dus. Veel Nederlanders ergeren zich al jaren groen en geel aan de politieke invloed bij de NPO.

Die publieke omroep is steeds minder van het publiek en steeds meer van de politiek. De eerder gemaakte documentaire over Klaver en nu die van Kaag staan bol van verkiezingsretoriek die niet thuis hoort bij de VPRO maar bij de zendtijd voor politieke partijen. De NPO dient volstrekt neutraal te zijn en dat is zij al lange tijd niet meer. Sommige politieke partijen willen de publieke omroep afschaffen maar dat gaat me echter veel te ver.

Wel wordt het hoog tijd om de eenzijdige invloed van hun bestuurders en programmamakers tegen het licht te houden.

De NPO is immers van ons allemaal en niet van een handvol elitaire bobo's en hun lakeien...

Tom Adriaans

tomadriaans@hotmail.com

Verrassing ónder de Grote Berg

Bij het historisch onderzoek voorafgaand aan de herinrichting van de Grote Berg zijn resten gevonden van verdedigingswerken uit 1583.

Bij de opgravingen werden overblijfselen blootgelegd van een door een gracht omringd bastion, een driehoekige versterking, aangelegd door de Spaanse bezetter.

Vorbereidend onderzoek voor de opgravingen had eerder al duidelijk gemaakt dat in de grond onder de Grote Berg historische verrassingen konden worden aangetroffen. 'Maar de 'schatten' die we hebben opgegra-

ven zijn veel groter dan we hadden verwacht', zegt de Eindhovense stadsarcheoloog Peter de Boer.

Bij weg- en bouwwerkzaamheden krijgen archeologen vaak voor het begin van het werk tijd om bodemonderzoek en opgravingen te doen. Zeker als er reden is dat er historische vondsten op die plaats kunnen worden gevonden. In dit voortraject wordt tevens onderzocht of er oude explosieven (niet ontplofte bommen en achtergelaten munitie) en verontreiniging in de bodem aanwezig zijn.

De gevonden resten dateren uit de Tachtigja-

rige Oorlog (1568-1648). Eindhoven werd in die periode regelmatig belegerd en door verschillende partijen ingenomen en bezet.

Stadsarcheoloog Peter de Boer: 'Omdat Eindhoven op een kruispunt van handelswegen lag, was het van strategisch belang. En om die reden een 'speelbal' van de elkaar bestrijdende partijen.'

Nadat de Spanjaarden Eindhoven hadden veroverd, werden in 1583 versterkingen aangelegd. Die konden een jaar later echter niet voorkomen dat de Staatse troepen de Spaanse bezettingsmacht na een beleg verdreven en de nieuwe bezetters van Eindhoven werden. 'De Staatse (zeg maar Hollandse) troepen vonden Eindhoven echter niet belangrijk genoeg om er een garnizoensstad van te maken en er een respectabele strijdmacht te legeren. Na de verovering in 1584 werden de Spaanse verdedigingswerken, bij het eerdere beleg en de daarop volgende verovering al fors beschadigd, weer gesloopt.'

De stadsarcheoloog denkt dat de recente vondst het hoogtepunt is van het historisch onderzoek op de Grote Berg. 'Mogelijk dat we nog iets vinden van een waterloop die er geweest moet zijn. Daarvan zouden we graag vaststellen of die natuurlijk was of aangelegd.'

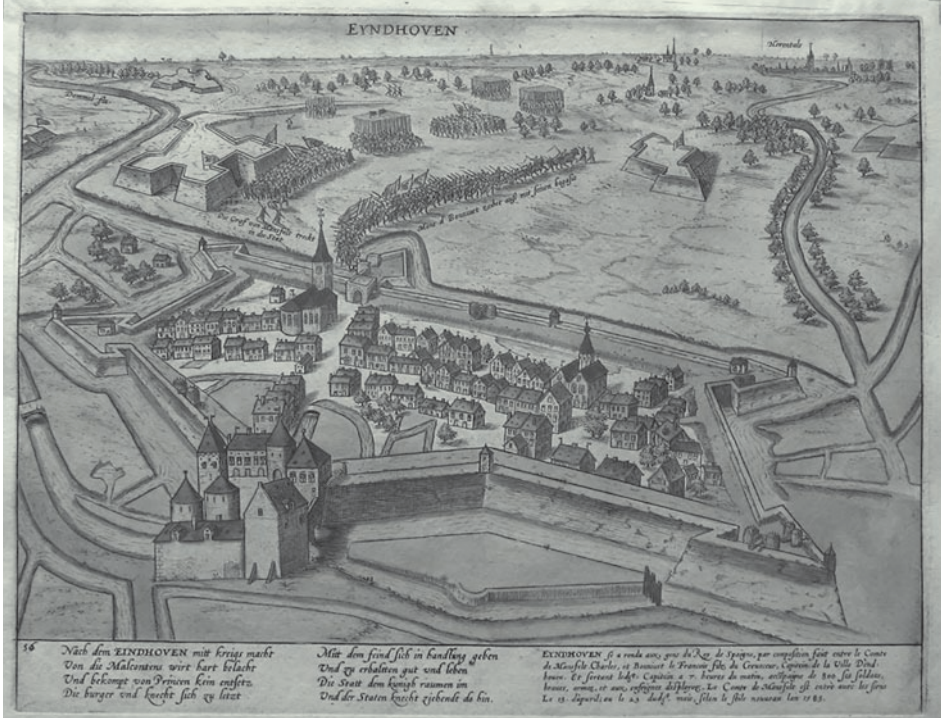
In afwachting van de komst van het Eindhoven Museum worden de resultaten van het historisch onderzoek op de Grote Berg over enige tijd gepresenteerd in het Erfgoedhuis aan de Gasfabriek op het vroegere NRE-terrein.

De historische verrassingen die zijn aangetroffen onder het wegdek van de Grote Berg voegen weer enkele stukjes bij aan de geschiedenis van Eindhoven.

Resten verdedigingswerken onder Grote Berg

Voormalig Eindhovens stadsarcheoloog Nico Arts heeft het historisch onderzoek op de Grote Berg de afgelopen periode nauwlettend gevolgd. Speciaal voor het Bergen Bulletin plaatst hij de resultaten van de opgravingen op de Grote Berg in het juiste historisch perspectief.

De Grote Berg en de Kleine Berg waren de

zuidelijke toegangswegen tot de van oorsprong middeleeuwse stadskern van Eindhoven. Daarvan is overigens niet veel meer zichtbaar. Wel is het oude stratenpatroon nog herkenbaar, evenals een groot deel van de stadsgracht die de oude stad omringde (18 Septemberplein - Vestdijk - Oude Stadsgracht - Wal - Keizersgracht - Emmasingel). Eindhoven was in de zestiende eeuw een kleine stad met slechts zo'n 900 inwoners. 'In die periode was het niet altijd even leuk om hier te wonen.

Herhaaldelijk waren er plunderingen, stadsbranden en oorlogsgeweld door rondtrekkende legers', aldus Nico Arts.

Gedurende de Tachtigjarige Oorlog (ofwel de Opstand tussen 1568 en 1648) wisselde de stad herhaaldelijk van bezetting door Spaanse en Staatse troepen.

In opdracht van de Spaanse bezetters werd in 1583 in Eindhoven een nieuw bastion aangelegd; er was zelfs sprake van een 'une nouvelle ville d'Eindhoven' (een nieuwe stad Eindhoven). Een gedeelte van dat nieuwe bastion kwam op de 'Hoge Vonder': de plek waar de Grote Berg met een brug de stadsgracht kruiste. Op die plek werd het door een gracht omgeven bastion aangelegd. Onderdeel van de herinrichting van de Grote Berg is het vervangen van het oude rioleeringsstelsel. Vooraf vond zowel preventief explosievenonderzoek plaats naar eventuele niet ontplofte bommen uit de Tweede Wereldoorlog én archeologisch onderzoek uitgevoerd.

Tijdens dat laatste onderzoek zijn vorige maand (juni) in het noordelijk gedeelte van de Grote Berg de resten van de gracht rond het in 1583 aangelegde bastion gevonden. Deze resten bestaan uit een houten beschoeiing en de grachtvulling met daarin gebroken potten uit de tweede helft van de zestiende eeuw.

Van de 'nieuwe stad' werd een prent (zie afbeelding links) getekend. Daarbij staat op de plek van de Hoge Vonder een leger ingetekend dat de stad intrekt. Aan de andere kant van de stad zien we het na 1650 gesloopte Kasteel van Eindhoven.

We hebben het hier over een prent uit tweede helft zestiende eeuw van de 'nieuwe stad Eindhoven'.

Tips voor het betere leeswerk

Traditiegetrouw vragen we aan het begin van de zomervakantie Stijn Spijkerman, de Bergen- goeroe voor het betere leeswerk, om een lijstje te maken van boeken die het lezen absoluut waard zijn.

'We gaan op vakantie en nemen boeken mee! Of we blijven thuis. Maar in beide gevallen hebben we tijd om te lezen', introduceert Stijn Spijkerman, eigenaar sinds 'mensenheugenis' van boekspeciaalzaak Spijkerman aan de Kleine Berg, zijn boeken-top 3. 'Alle vijf de boeken zijn zeer leesbaar. Op het strand of een balkon, thuis in je luie leesstoel of voor het slapen gaan.'

1 Haratischwili: Het achtste leven

(1200 bladzijden, 20 euro)

Velen lezen het boek al. Het ultieme vakantieboek. Zeer goed geschreven en boeiend van begin tot einde. Ook leer je er wat van: de geschiedenis van Georgie en Azerbeidzjan vanaf 1900. En dat over 6 generaties!

2 Steinbeck Ten oosten van Eden

(22,50 euro)

Een boek over goed en kwaad, vaders en zonen. Kain en Abel.

Een goed geschreven, spannend boek dat speelt in het Californië van de jaren 50 van de vorige eeuw. 'Het is vreselijk als iemand van je houdt... Het maalt je vals, gewelddadig en gemeen...' Lees; geniet en huiver. Ik kon het zelf nauwelijks weggelaten.

3 Dros: Willem die Madoc maakte.

(Gebonden, 27,50 euro)

Een roman die tegelijk bloedstollend als intellectueel uitdagend is en waarin de Middeleeuwen in alle kleur oprijzen. Een buitengewone, uitzonderlijke roman.

Een fijne vakantie gewenst met veel leesplezier, Stijn Spijkerman.

Recensies over de drie aanraders hierboven en informatie over nog veel meer boeken zijn te vinden op de website van Spijkerman.

We mogen weer. Tenminste, bijna alles mag en kan weer. Op vakantie, naar festivals, naar overal en nergens. Ja, we mogen weer. Hè hè verzuchtte iedereen, het werd tijd ook. Maar ondanks alle hoopgevende besmettings-, vaccinatie- en ic-opnamecijfers waarschuwen deskundigen dat we covid-19 met al zijn varianten er nog niet onder hebben. De media berichten alweer van nieuwe 'besmettingsclusters' met vooral jongeren. Die mochten van hun verstandige ouders voor het halen van hun eindexamen een weekje gaan 'beesten' in de Spaanse zon. Waar de politie oogluikend toestond dat deze 'feestbeesten' zonder (verplicht!) mondkapje dag en nacht koortsachtig hun vermaakachterstand inhaalden met een covid-besmetting als bonus.

Ik weet niet meer zo goed wat ik er allemaal van moet vinden en denken. En dat is voor iemand die zichzelf en anderen wijsmaakt de wijsheid in pacht te hebben best moeilijk te verteren. Wat me ook opvalt is dat de vorig jaar opgebloeide corona-saamhorigheid als sneeuw voor de zon aan het verdwijnen is. Ook wat dat betreft zijn we weer terug naar het gewone 'normaal'. 'Ik had het je toch voorspeld', sneerde een goede vriend. Die had me vorige zomer uitgelachen toen ik mijn hoop uitsprak dat die door corona gebaarde spontane saamhorigheid, die geëxplodeerde sociale betrokkenheid en hulpvaardigheid het 'nieuwe normaal' voor de toekomst zou blijven. 'Naïeveling, wereldvreemde positivo', voegde hij er nog aan toe. 'Zodra we terugkeren naar het 'gewone normaal' keert de massa binnen enkele maanden weer terug naar de asociale, egoïstische en ongeïnteresseerde instelling van vóór corona. Let maar op.'

Het verdriet me om zijn gelijk en daarmee mijn ongelijk te zien herleven. In hetzelfde tempo als de spontane geboorte van al die goede, mooie eigenschappen die onze wereld voor even een stuk mooier, fijner en leefbaarder hebben gemaakt. Ik ben er een week stil en bedroefd van geweest.

Lucas Nuchelmans

Een Eindhovenenaar in hart en nieren

Foto's Rob Stork

Het onverwachte overlijden van Theo Hoppenbrouwers in mei is een groot verlies voor Eindhoven én De Bergen. Tot aan zijn dood zette hij zich in voor alles waar hij betrokken bij was.

Betrokken, integer, bevlogen, sympathiek, sociaal, gedreven, bescheiden en aimabel. Het zijn slechts enkele van de typeringen waarmee mensen Theo Hoppenbrouwers omschrijven. 'Een Eindhovenenaar in hart en nieren met een speciaal plekje voor De Bergen', tekent een buurtgenoot hem. 'Een bijzonder mens op vele vlakken.'

'Theo's overlijden is een verlies voor de stad', reageert 50Plus-fractievoorzitter en collega-raadslid Ruud van Acquoij kort na het overlijden.

'Hij is een van de personen die de positie van de ondernemers in De Bergen enorm heeft verbeterd zonder daarbij de belangen van de bewoners uit de wijk uit het oog te verliezen', vindt een Bergen-ondernemer. Maar Theo's horizon hield niet op bij De Ber-

gen. Na de sluiting van zijn winkel in teken- en schilderbenodigdheden aan de Willemsstraat stortte hij zich met zijn kenmerkende inzet en betrokkenheid op de lokale politiek waarin hij overigens naast zijn ondernemerschap en andere bezigheden al actief was. Eerst als commissielid en sinds vorig jaar als raadslid voor 50Plus toen hij de vertrekkende Wilma Richter opvolgde.

Maar, je zou bijna zeggen hoe kan het anders, ook kunst en dan met name amateurkunst had een grote plek in zijn kunstminnende hart. Theo was jarenlang bestuurslid van de Stichting Beeldende Vrijtijdskunst (SBV), mede-organisator van de in 2020 opgeheven Regionale Expositie (vanwege het stopzetten van de Provinciale subsidie), mede-initiatiefnemer voor de Brabantse Amateurkunstprijs. Een prijs die tot 2016 jaarlijks werd uitgereikt maar dat jaar ook al vanwege stopzetting van de subsidie voor de laatste keer werd uitgereikt.

Theo Hoppenbrouwers stond volledig achter

het SBV-standpunt dat 'vrijtijds-kunstenaars' geen 'kliederars en prutsers' zijn. Maar vaak kunstzinnige personen die verrassend goed werk maken die alleen door het gebrek aan voldoende expositieruimte niet de aandacht krijgen die ze verdienden.

Vier generaties

Theo Hoppenbrouwers was tot 2017 eigenaar van Hoppenbrouwers Tekenen & Schilderen aan de Willemstraat. In 2017 zag hij zich genoodzaakt om het familiebedrijf na 118 jaar te sluiten. De winkel was in 1899 op het Stratumseind geopend door zijn overgrootvader Bart Hoppenbrouwers. In eerste instantie was het een soort drogisterij (op de voorgrond stond daarentegen 'Borstelwerk & Sigaren) maar toen al kwamen kunstenaars in de winkel voor het kopen van pigment waarmee ze hun verf kleurden. 'Mijn opa, die ook Theo heette, heeft in de jaren twintig van de vorige eeuw de zaak steeds meer uitgebreid tot een winkel in teken- en schil-

derbenodigdheden', vertelde Hoppenbrouwers in een artikel naar aanleiding van de winkelsluiting. 'Opa Theo was een echte 'multi-tasker' zoals dat tegenwoordig heet: winkelier, huisschilder, gemeenteraadslid en leraar op de toenmalige Ambachtsschool.' De winkel op het Stratumseind stond in die tijd vlakbij de vroegere Rechtbank die eveneens op het Stratumseind was gevestigd. Als boeven na hun veroordeling naar de gevangenis in Den Bosch werden gebracht, kroop opa Theo achter de piano en speelde 'Dat gaat naar Den Bosch toe'.

In 1994 verhuisde Theo's vader Bart de winkel naar de Willemstraat.

Op de sluiting reageerde Theo in ieder geval naar de buitenwereld toe heel nuchter. 'Ik heb geen schuldgevoel naar mijn familie dat ik het niet heb kunnen redden. Er was simpelweg niet voldoende meer te verdienen in deze branche, zeker na de komst van de vele webwinkels'. De mensen in zijn directe omgeving wisten echter dat de sluiting hem veel verdriet heeft gedaan. 'Het was één van de dingen die hij graag deed', zegt één van hen.

Maar de sluiting bood hem tegelijkertijd nieuwe kansen en mogelijkheden, liet Theo Hoppenbrouwers toen weten. Hij speelde met de gedachte om zijn enorme kennis over teken- en schildersmaterialen ten dienste te stellen aan creatieve mensen maar die kans heeft hij amper gekregen.

Zijn betrokkenheid bij 'zijn' Bergen was groot. Als bestuurslid van Stichting Ondernemers De Bergen waarvan hij jarenlang voorzitter en later nog eens interim-voorzitter is geweest, heeft de positie van zijn mede-ondernemers sterk verbeterd de afgelopen pakweg twintig jaar. Daarbij vergat hij slechts zelden de belangen van de Bergenbewoners uit het oog. 'We zullen het hier samen moeten doen', zei hij wel eens. 'Uiteindelijk hebben we dezelfde belangen: van De Bergen een fijne, gezellige, leefbare wijk te maken waar het ook voor ondernemers goed toeven is.'

Het is een kleine troost om te weten dat Theo Hoppenbrouwers de bloei van De Bergen heeft mogen meemaken maar hij was nog lang niet klaar met al de positieve dingen die hij nog wilde verwezenlijken. Met zijn typerende inzet en betrokkenheid. Theo, Eindhoven zal je missen, rust zacht.

Ode aan Theo Hoppenbrouwers: de achterdeur van opa Theo

In februari 2015 publiceerden we in het Bergen Bulletin onderstaand verhaaltje waarin de achterdeur van het vroegere winkelpand van de familie Hoppenbrouwers centraal stond. De genoemde achterdeur is lang te bewonderen geweest in Theo's winkel aan de Willemstraat.

'Toen we in de jaren negentig van de vorige eeuw van het Stratumseind naar de Willemstraat verhuisden, liep ik voor de laatste keer door het oude winkelpand. Daarbij vond ik achter een loze wand een oude, stevige eikenhouten deur met grote scharnieren en zwaar ijzeren beslag. Opvallend was dat de deur centimeters dik onder de verf zat. Allerlei kleuren en soorten verf. Navraag bij mijn vader Bart (de mannelijke eerstelingen van elke generatie Hoppenbrouwers heten af-

wisselend Theo en Bart) leerde me dat mijn grootvader Theo die naast winkelier, leraar en gemeenteraadslid óók huisschilder was, zijn kwasten na zijn werk elke dag schoonstreek op die eiken achterdeur.'

De 'kwastenstrijkerij' van zijn opa resulteerde in een spontaan en zeker uniek kunstwerk met talrijke kleuren, typerend voor het kleurrijke leven van opa Theo. Zijn kleinzoon en naamgenoot Theo heeft de deur bij die laatste ronde door de oude winkel met veel moeite uit zijn scharnieren kun-

nen krijgen en meegenomen naar de nieuwe winkel aan de Willemsstraat. 'Ik heb die deur altijd een prominente plek in mijn winkel willen geven maar het is er eigenlijk nooit van gekomen. Alleen al omdat het ding zo ontzettend zwaar was....."

NIEUWE BERGEN OP FRANSE TOER

De gebouwen van het ambitieuze nieuwbouw project Nieuwe Bergen aan de Deken van Somerenstraat krijgen alle zeven een naam in het Frans. De gekozen kleuren zijn Rouge, Bleu, Jaune, Vert, Orange, Violet en Indigo.

De Franse benamingen geven volgens ontwikkelaar SDK Vastgoed het project extra allure. De drie jaar durende bouwwerkzaamheden gaat naar verwachting eind dit jaar van start.

Eerder dit jaar is een begin gemaakt met de verkoop van de ongeveer 70 koopwoningen die deel uitmaken van het project.

Het plan van Nieuw Bergen behelst onder meer de bouw van een opvallende woontoren (naam: Indigo) aan de Edenstraat. Aan de Deken van Somerenstraat wordt nieuwbouw gerealiseerd en enkele bestaande panden verbouwd. In het totaal telt Nieuw Bergen 220 woningen en appartementen in zowel de koop- als de (sociale) huursector. Ook staan er vijf commerciële ruimtes gepland.

DE WILLEMSTRAAT LEEFT WEER!

Twee, drie jaar geleden stond zeker één op de vier winkelpanden aan de Willemstraat leeg en te huur. De straat leek op sterven na dood. Maar zie, de Willemstraat lééft weer. Een opmerkelijke revival die zich overigens begin 2020 voorzichtig aftekende. De gedwongen winkel- en horecasluiting vanwege corona verstoorde en vertraagde die opleving echter. Maar wie nu de straat wat aandachtiger in ogenschouw neemt, zal moeten toegeven dat er weer leven in de Willemstraat zit en er aantrekkelijk uitziet.

Zo'n drie jaar geleden ging het niet goed met de Willemstraat. Steeds meer leegstand en steeds meer bordjes 'Te Huur' in kale etalages. De straat verloor haar aantrekkelijkheid, had voorbijgangers en winkelend publiek steeds minder te bieden. Het was moeilijk om de oorzaak of oorzaken voor die terugval richting troosteloosheid te verklaren. Speelde het economisch klimaat een rol? Waren de huurprijzen te hoog? Lag de straat te ver buiten het centrum en de looproutes van winkelend publiek? Had het te maken met het winkelaanbod? Wie zal het zeggen? Feit is in ieder geval dat de Willemstraat er het afgelopen anderhalf jaar weer bovenop is gekomen. Weer leeft. En ja, op sommige momenten zelfs bescheiden bruist.

Een ander feit is dat de diversiteit van winkels sterk is toegenomen. Goede, aantrekkelijke restaurants zoals 1910 en Gezana dat een hoofdzakelijk Eritrese kaart heeft (zie foto). Kapperszaken een kleermakerij annex stomerij, coffeeshop de Pink, een tatooshop, de worstenbroodjes en andere heerlijkheden bij Houben, een smartshop en een winkel vol erotica en ga zo maar door. De vele 'Te Huur'-bordjes die nog niet zo lang geleden de lege etalages in de al even lege winkelpanden ontsierden zijn verdwenen. In héél de Willemstraat zijn er op dit moment nog

maar twee van die bordjes te vinden. Maar niet alleen de verslagen leegstand laat de straat herleven. Ook de aankleding van de straat met hangende bloembakken en de groene invulling van het Clausplein voor de Witte Dame zijn elementen die bijdragen aan de gereanimeerde Willemstraat die helaas nog één smetje heeft: de lelijke bouwherken rond De Regent die blijkbaar af en toe (stukjes) geveltegels laat regenen. Als die, al veel te lang aanwezige, hekken ook weg zouden zijn dan telt de Willemstraat weer helemaal mee.

Foto's Rob Stork

• Vertraging Grote Berg

De werkzaamheden van de herinrichting van de Grote Berg heeft ongeveer twee weken vertraging opgelopen. De oorzaken zijn de vondsten tijdens het voorafgaand archeologisch onderzoek (zie elders in dit blad) en een aantal andere 'ontdekkingen' in de bodem onder de drukste straat van De Bergen (onverwachte niet nader benoemde zware obstakels). Het eerste stukje van de Grote Berg tussen de Wal en de Paradijslaan nadert ondertussen al wel zijn voltooiing.

• Leuke details

De kleine 'stoepbordjes' voor enkele winkelpanden aan de Bergstraat zijn een goed voorbeeld hoe aan een straat iets kan worden toegevoegd om diezelfde straat aantrekkelijker te maken. De op de foto vastgelegde bordjes staan bij kledingboetiek Magda, de Bierbrigadier en tattoo- en piercingshop Gold Tattoo.

• Nieuwe bankjes

De oude 'zitplekjes' op de hoek Kleine Berg en Prins Hendrikstraat waren de afgelopen jaren alleen goed voor een vies zitvlak. Sinds kort staan vóór die afgekeurde zitplekken twee groene bankjes geplaatst waar het lekker en vooral ook schoon zitten is. Alleen de keus om de bankjes voor het oude zitgedeelte te plaatsen komt ietwat knullig over.

• Nieuwe bankjes 2

Ook op het opgeruimde Tref-
finaterrein zijn onlangs een aantal nieuwe zitbankjes (met tafel) geplaatst. De picknicktafels met bankjes zijn er in twee maten: voor volwassenen en voor kinderen. Het Tref-
finaterrein ligt er overigens opvallend netjes en opgeruimd bij. (zie foto)

• Een aanrader

Voor de culinaire fijnproever die op zoek is naar nieuwe 'smaakbelevingen' is een bezoek aan het Eritrees restaurant Gezana (wat 'thuis' betekent in het Eritrees) aan de Willemstraat 37 een aanrader.

Op de kaart hoofdzakelijk Eritrese gerechten met een aantrekkelijke prijskaartjes.

Meer info op www.Gezana-eindhoven.com. In het volgend nummer komen we terug met een uitgebreid verhaal én recensie van het eten en beleving.

Na de herinrichting van de Grote Berg die momenteel in volle gang is, zal de Kleine Berg aan de beurt komen. Al is het nog even wachten op de ontwikkelingen rond de herinrichting van de hele binnenstad.

In zekere zin zou je de huidige inrichting van de Kleine Berg een monument kunnen noemen. Een gegeven dat de moeite waard is om eens bij stil te staan, ja misschien zelfs een beetje te koesteren. Maar waar zit dat monumentale dan in? Nou, bijvoorbeeld in het feit dat de straat na de laatste herinrichting in 1985 een van de eerste zogeheten 'winkelerven' van Nederland was. Alleen Enschede ging Eindhoven voor wat dat betreft.

Ondergeschikt

De herinrichting van 1985 draagt alle kenmerken van de 'vooruitgangstijd' in die periode. Stedenbouwkundig werd er overal in Nederland vernieuwd. Woonerven hadden al eerder hun intrede gedaan en vormden één van de inspiratiebronnen bij de vernieuwing van straten met zowel winkels als woningen waarin bijna alles ondergeschikt was gemaakt aan autoverkeer.

En daarmee is de ingrijpende aanpassing van de Kleine Berg in 1985 een markeringspunt in de ontwikkeling van onze buurt. Ook wat betreft de vormgeving.

In de ontwerpfase had de gemeente goed om zich heen gekeken in andere steden.

Woonerven waren inmiddels een normaal iets geworden en waarom zou zo iets ook niet kunnen met straten met zowel winkels

Een terugblik op de Kleine Berg van nu

en woningen? De gemeente Enschede had eerder al met zijn 'stads- of winkelerf' bewezen dat het mogelijk was en de gemeentelijke ontwerpers gingen aan de slag.

Auto's ondergeschikt

En zo kreeg Eindhoven als tweede stad in Nederland met de herinrichting van de Kleine Berg zijn eigen 'winkelerv'. Auto's mochten alleen stapvoets door de straat rijden en doorgaand verkeer zou zoveel mogelijk worden omgeleid. Vanaf de Keizersgracht door de vreemde afslag naar de Kleine Berg. En aan de andere kant van De Bergen werd de Hoogstraat éénrichting met een lus naar de Mauritsstraat. De stadsbussen die zich jarenlang moeizaam een weg hadden gezocht over de Kleine Berg werden 'verbannen' naar de Grote Berg en fietsers en voetgangers zouden meer ruimte krijgen. Maar voor de winkeliers en bedrijven in de straat was parkeergelegenheid noodzaak waardoor er veel ruimte kwam met parkeren in de 'langsricting' en 'schuinparkeren'. Die oplossing zorgde wel voor een rommelig straatbeeld

maar paste in het nieuwe 'erfconcept.'

Bestrating

Gekozen werd voor een bestrating op één niveau, dus zonder verhoogde trottoirs. De veiligheid van de voetgangers werd gegarandeerd door in het midden van de straat een vier meter brede rij-loper voor autoverkeer met zich herhalende snelheid remmende aanpassingen.

Kwiklampen

Het materiaalgebruik van de herinrichting in 1985 is divers. Van grijze en bruine betonklinkers en stoeptegels, in verschillende formaten. Voor een gevarieerd en aangenaam en vooral ook modern beeld, zeker in vergelijking met de toen gangbare vormgeving van stoeptegels, trottoirbanden en asfalt. De nieuwe straatverlichting met kwiklampen werd eerst aan de gevels bevestigd. Pas later zijn er hangende LED-armaturen gemaakt.

Wettelijke status

De tot 'winkelerv' getransformeerde Kleine Berg had géén wettelijke status. De verkeerswetgeving kende alleen een 'woonerf' geen 'winkelerv'. Dus ook de opgelegde snelheid van 15 kilometer per uur zoals op woonerven had geen wettelijke dekking. De Hoge Raad moest er aan te pas komen om te bepalen dat 15 km per uur de toegestane snelheid voor winkelerven bleef, wat later in de verkeerswetgeving is vastgelegd.

Met dank aan Ignace Op de Macks, stedenbouwkundige en oud-docent ROC Tilburg en NOVI-Verkeersacademie.

foto van feestelijke opening van de Kleine Berg in 1985

Castelyns, Sáskia Castelyns

(een Vlaamse in De Bergen)

Journaliste en copywriter Saskia Castelyns (39) ruilde onlangs Antwerpen in voor Eindhoven. In het Bergen Bulletin verhaalt deze in De Bergen neergestreken Vlaamse expat over haar allereerste belevenissen.

YES! De sleutel van de wereld is teruggevonden! Eindelijk. Terrasjes - nog wat beperkt - maar toch, met zonovergoten weken. Genoóóóten heb ik. Als ik nu overdag over het Wilhelminaplein loop, krijg ik een vriendelijk goeiedag van het personeel dat al aan het werk is. 'Da's die Vlaamse', hoor ik ze dan denken.

Eindhoven, het vriendelijke dorp. Ik heb dan ook al wat avondjes meegeemaakt op het plein. Thomas was onlangs drie weken op 'boystrip' en ik heb die tijd gebruikt om sociaal te wezen. Niet alleen nog de kuisvrouw is m'n beste/enige vriendin in Eindhoven, Suus is dat nu ook. Ze is manager bij Loods61 op de Kleine Berg en een ongelooflijk vriendelijke, goedlachse meid. Ik ga daar vaak in alle rust een pintje drinken. (Ik weiger 'biertje' te zeggen. En ook 'joh' krijg ik niet over m'n lippen.) Gezellig, alleen, met wat zonnestralen op m'n snoet... Op een dag heb ik Suus m'n kaartje toegestopt. 'Of ze niet eens iets wilde gaan drinken'. De dag erna zaten we oesters te slurpen en flessen bubbels te poppen op de Markt. Bob en Luc zijn dan weer echt drinkebroers geworden. En Bram is de tofste ober van het plein, Jan de leukste café-eigenaar. Allemaal willen ze weten hoe dat ook weer zit met dat 'Belgisch'. En voor de duizendste keer leg ik dan uit dat Belgisch niet bestaat. Wel Vlaams. En dat er grammaticaal en op vlak van spelling geen enkel verschil is met Nederlands. Het is het gebruik van enkele woorden en het dialect dat anders is. Maar ik vertel het graag want ik ben trots op mijn Vlaams! En om nog maar eens te bewijzen dat leeftijd er niet toe doet - Thomas is 27, remember - ga ik ook met m'n Franse buurvrouw Claire van 23 op stap. Koffietjes samen, fitness samen...oooooh, het doet zo'n deugd. Maar let wel: niet elke buur is zo betrouwbaar. Een bbq die ik bestelde bij bol.com was afgeleverd bij 'de bureu'. Eindhoven, de anonieme stad. Tot op vandaag is het niet duidelijk welke buur dat weekend van gegrild vlees met Provençaalse kruiden, op de door mij betaalde bbq, heeft genoten. Maar goed, onze pizza's op het terras hebben ook gesmaakt. Vooral met het Duits bier dat Thomas stevast meebrengt als hij uit de Heimat terugkeert. Echt, de verhuis uit Antwerpen in een lockdown hadden we stevig onderschat, maar nu schijnt de zon weer. Letterlijk.

En weet je nog: de boetes die we kregen omdat we in het begin van ons verblijf hier geen parkeervergunning konden aanvragen door allerlei coronamaatregelen. Nog steeds geen antwoord op ons tweede beroep. Op dat vlak lijkt het hier wel heel erg op België.

Ik begin me thuis te voelen, maar supporter wel nog steeds voor de Rode Duivels en niet voor Nederland, dit Europees Kampioenschap.

Drie jaar 'Weggeefkast' in De Bergen

Wethouder Renate Richters (zie foto) nam in juni 2018 de Weggeefkast in gebruik op de hoek van 't Doorsteekje en de Prins Hendrikstraat. Drie jaar later staat het voortbestaan van de Weggeefkast onder druk omdat er niet op de juiste manier mee wordt omgegaan.

Het initiatief voor de Weggeefkast kwam van Bergenbewoonster Thea van der Hurk. Bij de ingebruikname lichtte ze haar initiatief toe. 'We zien in onze wijk steeds vaker zwervers en daklozen die containers en vuilniszakken doorzoeken naar etenswaren, kleding en andere dingen die ze kunnen gebruiken of nodig hebben. Door middel van deze Weggeefkast wil ik samen met onze wijk deze mensen op een fatsoenlijkere manier helpen aan spulletjes die ze nodig hebben.'

De Weggeefkast bleek veel meer te zijn dan een opgelapt en geschilderd Ikea-kastje. Het ontwerp was van meubelmaakster Fanny Griveau die zich mede liet inspireren door het, nooit uitgevoerde, voornemen om een in de Prins Hendrikstraat weggebombardeerd huis te herbouwen. Mensen van sociaal initiatief Uit de Buurtfabriek bouwden de Weggeefkast met voornamelijk gebruikte materialen. De kast heeft een hang- en leggedeelte voor kleding en ruimte voor andere spulletjes en ook boeken en tijdschriften.

Wethouder Renate Richters sprak in juni 2018 lovende woorden over het initiatief. 'Het toont de betrokkenheid aan van deze wijk bij de minder kansrijke mensen in onze samenleving. Het zou mooi zijn als er in Eindhoven meer Weggeefkasten zouden komen'. Al snel bleek de Weggeefkast nog een andere functie te krijgen: het vergroten van sociale contacten tussen buurtbewoners die elkaar tegenkomen bij de Weggeefkast.

Maar er waren ook negatieve momenten zoals vandalisme en het laatste jaar de problemen zoals de werkgroep Burencare ze in dit Bergen Bulletin heeft geschetst. Het zou heel jammer zijn als een zo positief initiatief als de Weggeefkast zou verdwijnen omdat 'we' ons niet aan de spelregels houden.

• STRIPS • GAMES • MANGA •

SPECIALZAAK

Kleine Berg 33 • 5611 JS Eindhoven • Tel. 040 - 2 441 882 • www.eppo.nl

goedeboekendrukker

LAGE EN HOGE OPLAGE • MAXIMALE KWALITEIT • LAGE PRIJS

Kookboeken - Kinderboeken
Foto boeken - Leesboeken
Kunstboeken - Lesboeken

Puzzelboeken - Schoolboeken
Managementboeken
Stripboeken - Magazines

www.goedeboekendrukker.nl

KLEINE BERG 42
5611 JV EINDHOVEN
040 244 92 58
WWW.GALLERYREMBRANDT.COM

THE PRINCE
BAR & RESTAURANT

WIJ KUNNEN NIET WACHTEN
OM U TE ONTVANGEN!

WILHELMINAPLEIN 9 | EINDHOVEN | 040-2366955

**ONDERNEMER,
HOOGSTE TIJD
OM TE
ADVERTEREN
IN HET
BERGEN BULLETIN**

Contact en info:
nuchel_01@hotmail.com

**De verkoop
van uw huis
in De Bergen:
Patrick Deckers
Makelaars**

telefoon: 06 83 94 12 61
www.deckersmakelaars.nl • patrick@deckersmakelaars.nl

**PDM DECKERS
MAKELAARS
& TAXATEURS**
thuis in De Bergen

'Hij is een van de personen die de positie van de ondernemers in De Bergen enorm heeft verbeterd zonder daarbij de belangen van de bewoners uit de wijk uit het oog te verliezen'

Een Bergen-ondernemer over de in mei overleden Theo Hoppenbrouwers

BERGEN

NIEUWSBULLETIN VOOR BEWONERS, BEDRIJVEN EN INSTELLINGEN IN DE BERGEN

BULLETIN

HERINRICHTING VAN DE BINNENSTAD

Bezorgdheid over herinrichting Kleine Berg

Bewoners van de Kleine Berg zijn verontrust over het voorlopige ontwerp voor de geplande herinrichting van hun straat. Ze willen in gesprek met de gemeente om hun bezorgdheid uit te spreken en vragen betrokken te worden bij de totstandkoming van het definitief ontwerp.

In een in november 2020 geplaatste brief in het Bergen Bulletin uitte een bewoner (naam bij redactie bekend) van de Kleine Berg al zijn bezorgdheid. Zo vreest de schrijver dat de Eindhovense binnenstad en daarmee ook De Bergen één grote, grijze 'eenheidsworst' wordt en er veel te weinig rekening wordt gehouden met de belangen van de straatbewoners.

'Dit beeld staat ons te wachten: een 'loper' met de breedte van een voetpad waar in twee richtingen fietsers, voetgangers (met kindervagens en rollator), rolstoelgebruikers en een stroom van auto's overheen moeten. En dan moet dit ontwerp tenminste 25 jaar mee!' Daarbij komt volgens de schrijver de uitbreidingsdrang en -drift van de horeca in hun straat om tot aan of op de rijloper hun terrassen te vergroten. Al dan niet samen met overkappingen en bloembakken. Duidelijk is dat hier een machtsstrijd gaande is tussen de belangen van horeca en andere belanghebbenden. En dan moet De Kleine Berg ook nog eens dezelfde inrichting en uitstraling en kleuraccenten als de binnenstad krijgen. Daar gaat het eigen karakter en identiteit van 'quartier vivant' De Bergen. Als je werkelijk eigenheid wilt uitstralen, moet je kiezen voor een eigen inrichting. De gemeente en ook de horeca in deze straat moet zich realiseren dat er ook nog gewoon wordt op de Kleine Berg. En dat hun belangen lang niet altijd dezelfde zijn als die van de bewoners. Niet alleen ik, maar ook andere bewoners van de Kleine Berg zijn bezorgd over de toekomst leefbaarheid van hun straat. Een bezorgdheid die we graag aan de gemeente kenbaar willen maken. Met het verzoek om los van de Bewonersvereniging ook zelf mee te laten kunnen denken en beslissen over de toekomstige Kleine Berg.' Inmiddels heeft een groep bewoners van de Kleine Berg contact gehad met de verantwoordelijke gebiedscoördinator voor De Bergen en hem dringend verzocht om een gesprek.

Oproep nr.2

Net als mijn collega, archivaris Rob van der Linden van het Bergen Bulletin, doe ik als eindredacteur nogmaals een oproep voor kopij, tips, kritiek, ingezonden brieven en andere kopij voor het Bergen Bulletin.

Het wijkblad is nadrukkelijk een informatiebron én spreekbuis vóór en náár de wijk. En ik zou zeggen: maak daar als bewoner en eventueel ook ondernemer gebruik van. Er geldt maar één spelregel: fatsoen. Dus geen schuttingtaal of persoonlijke aanvallen op buurtgenoten. Kritiek mag pittig zijn, chargerend en verzoekend. Of het nu over niet opgeruimde hondenpoep en huisvuil gaat, rommelig geparkeerde fietsen, geluid-, stank- en andere overlast of plannen voor ontwikkelingen in de buurt. Maak er gebruik van.

Niet omdat het blad dan sneller gevuld is, nee, omdat het Bergen Bulletin ten dienste staat van de bewoners en de wijk. Dus klim in het toetsenbord en schrijf uw mening of opmerking van u af.

En die kunt u mailen naar:
nuchel_01@hotmail.com.

Oh ja, voor ondernemers die willen adverteren in het Bergen Bulletin en op die manier 'wereldberoemd' in De Bergen worden én het wijkblad financieel ondersteunen: jullie verzoek voor advertentieruimte kunt u naar hetzelfde mailadres zenden. Vriendelijke tarieven en als u dat wilt gratis hulp bij het vervaardigen van de advertentie.

Met vriendelijke groet,
Lucas Nuchelmans